
Yerel Kalkınma Stratejisi İçinde Turizm ve Safranbolu

Yard. Doç. Dr. Ahmet GÜRBÜZ

Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Safranbolu Meslek Yüksekokulu

Özet: Türkiye, kalkınma sürecinde önemli bir yol katetmiş ve ekonomik faaliyetin mekan içinde dağılım ve yoğunlaşması açısından, bölgesel ve yerel farklılaşmanın daha çok ön plana çıktığı bir aşamaya ulaşmıştır.

Yerel kalkınma ekonomik olduğu kadar, sosyal, politik ve kültürel unsurları da içermektedir. Beş Yıllık Kalkınma Planlarının ilk ikisinde, az gelişmiş bölgelere öncelik verilmesi şeklinde benimsenen yaklaşım 1968'de belirlenen bazı illere teşvikler verilmesi şekline dönüşmüştür. Kalkınmada öncelikli yöreler yaklaşımına III. Planda yer verilmiştir. Türkiye'de yerel ekonomik potansiyelleri harekete geçirecek bilinçli bir yerel kalkınma politikası uygulanabilir. Uygulamaya konulabilecek potansiyellerden birisi turistik değerlerdir.

Turizm döviz ve istihdam yaratan özelliği ile ekonomik, insanların dinlenme ihtiyacını karşılayan ve farklı kültürleri biraraya getiren özelliği ile sosyo-kültürel, yarattığı kaynak kullanımı talepleri ile de çevreyi etkileyen bir faaliyettir. Turizm, ülkenin kalkınması, refahı, uluslararası rekabette üstünlük, ülke kaynaklarının etkin kullanılması doğrultusunda başvurulan bir strateji olarak değerlendirilebilir.

Türkiye, üç kıtayı birbirine bağlayan coğrafi konumuna bağlı olarak, yüzyıllardır çok değişik kültürlerin bulunduğu yer olmuştur. Dolayısıyla ülkemizin her yöresinde Dünya'nın diğer yörelerine benzemeyen bir tarih ve kültür zenginliği bulunmaktadır. Safranbolu'da eşine az rastlanır sahip olduğumuz müze kentlerden birisidir. Çalışmanın temel amacı, yerel kalkınma sürecinde turizm faaliyetlerine etkin bir biçimde yer verilmesi suretiyle, yerleşim biriminin ekonomik, sosyo-kültürel ve mimari kalkınması hususunda faydalı olacağını, yaklaşık 25 yıllık turizm tecrübesine sahip olan Safranbolu örneği ile vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Yerel Kalkınma, Safranbolu, Turizm ve Safranbolu.

Giriş

Kalkınma, gelişmenin sağladığı nimetlerden bütün halkın yararlanacağı bir ortam doğuran bünyesel bir değişimdir (Demirci, vd., 1998). Turizm sektörü günümüzde en hızlı gelişen ve büyüyen sektörlerden birisidir. Hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde, ekonomik, sosyal, politik ve kültürel açıdan önemli ve olumlu katkıları bulunan bu sektör, dünya ekonomisinde de başlı başına bir endüstri haline gelmiştir. Dünya turizm hareketlerine katılan kişi sayısı 1950 yılında yaklaşık olarak 25 milyon kişi, turizm gelirleri ise 2 milyar Dolar iken, 2000 yılının sonunda turizm hareketlerine katılanların sayısı 689 milyon kişiye, turizm gelirleri ise 480 milyar dolara ulaşmıştır.

Turizmin, bugün dünya ekonomisinin içinde bulunduğu konuma ve gelecekte ulaşacağı noktaya bakıldığında, potansiyel turizm ürününe sahip dünya ülkelerinin turizme yönelmesi kaçınılmaz olacaktır. Özellikle Türkiye'nin de içinde bulunduğu gelişmekte olan ve turistik potansiyele sahip ülkelerin ekonomilerinde turizm sektörü önemli bir yere sahiptir. Çünkü turizm sayesinde bu ülkeler, ekonomik kalkınma için gerekli olan döviz girişlerini artıracak, yeni iş alanlarıyla istihdam olanaklarını ve milli gelirlerini, bunlara bağlı olarak refah düzeylerini artıracaklardır. Turizmin bölgeler arası gelir ve refahın eşit dağılımına etki etmesi, istihdam imkanı sağlaması, doğal kültürel kaynakların korunması ve geliştirilmesine katkı bulunması, alt yapı ve üst yapının geliştirilmesini sağlayıcı özelliklere sahip olmasından hareketle turizmin bölgesel olarak yaygınlaştırılması bölgesel kalkınma açısından faydalı olacaktır (*Barutçugil, 1986*). Her ülkenin bünyesinde bulundurduğu bölgeler, ekonomik ve sosyal kalkınma düzeyleri bakımından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılığın boyutları ise az gelişmiş ülkelerde, gelişmiş ülkelere oranla daha fazladır.

Ülkelerin ekonomik kalkınma süreçlerinin başlangıcında bölge ekonomilerinin gelişme hızları arasında farklılıklar olabilmektedir. Bu eğilimin tersine çevrilmesi toplumsal huzur açısından gerekmektedir. Gelişmekte olan bölgelerde genellikle endüstriyel faaliyetler egemen sektör niteliği kazanırken, nispi olarak geri kalmış bölgelerde de tarım sektörü ağırlığını korumaya devam etmektedir. Diğer taraftan yalnızca gelişmiş bölgedeki endüstriyel faaliyetler değil, tarım başta olmak üzere tüm faaliyetler

nispi olarak geri kalmış bölgede daha ileri bir gelişme düzeyine erişmiş olacaktır. Böylece, ülkenin bir kısmı giderek hareketlenerek daha da zenginleşirken, bir diğer kısmının gittikçe yoksullaşması gelişmiş bölge ile az gelişmiş bölge arasındaki benzerliklerin azalmasına paralel olarak daima önemli sosyo-politik sakıncalar doğurabilecektir (*Dinler, 1986*). Ülkemizde de bölgeler arasında oldukça önemli boyutlara varan ekonomik, sosyal ve kültürel farklılıklar, bölgesel iktisat politikası uygulama gereğini doğurmaktadır. Bu nedenle her bölgenin sahip olduğu doğal kaynakların göz önüne alınarak değerlendirilmesi ekonomik ve sosyo-kültürel kalkınma için önemli bir husustur (*Tunçsiper, 1993*). Ülkemizin diğer bölgelerinde olduğu gibi Karadeniz Bölgesi de doğal kaynaklar ve bu yörede daha önce yaşamlarını sürdürmüş eski uygarlıklardan kalma tarihi eserler bakımından oldukça zengindir. Bu bölgemizin günümüzde yaşadığı sosyo-kültürel ve ekonomik sorunların nedenlerinden birisinin bölgenin sahip olduğu doğal kültürel kaynaklarını toplumun hizmetine sunmayarak iktisadi bakımdan değerlendirememesine bağlanmaktadır. Diğer bölgelerinde bu türden bazı darboğazlar yaşadığı bir gerçektir. Bu sorunu fark eden Safranbolu 1975'li yıllardan itibaren sahip olduğu değerleri ön plana çıkarıp ve belirli bir plan dahilinde kullanıma uygun hale getirmek suretiyle yöreyi turistik amaçlı hizmet vermeye açmıştır. Turistik hareketlerin önemini anlayan yöre insanı olaya sahip çıkmış ve günümüzde halen daha turistik ürün çeşitlemesini sağlayabilmenin yollarını arama gayreti içerisinde dirler. Kentlerde yoğunlaşan çevre sorunlarıyla birlikte zorlaşan yaşam koşullarıyla da mücadele içinde olan günümüz insanı; bedensel, psikolojik ve sosyal sorunlarla iç içe yaşamak zorunda kalmıştır. İnsanda ve onun yaşadığı çevrede meydana gelen bu olumsuz değişim, çağımız insanının rekreasyon gereksiniminin büyük ölçüde artmasına neden olmaktadır. Kentlerde yaşayan insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştirilen kentsel rekreasyon alanları, nitelik ve nicelik açısından yetersiz kalmaktadırlar. Bundan dolayı kentlerde yaşayan insanlar belirli aralıklarla ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, bir parçası olduğu ancak koparıldığı doğaya geçici de olsa dönmenin yollarını aramaktadır. Safranbolu ve çevresi, bu tür alanlara çok iyi bir örnek oluşturabilecek niteliklere sahip potansiyel bir alandır. Dünya Miras Şehirler Listesinde yer

alan Safranbolu her ne kadar kendisini Dünya'ya "Kültür Turizm Merkezi" olarak tanıtmış olsa da çevresindeki diğer turistik değerlerle de kendisinden söz ettirebilecek bir yerleşim birimidir.

Safranbolu'ya Genel Bir Bakış

Safranbolu, Türkiye'nin Batı Karadeniz Bölgesinde, Karabük iline bağlı sahip olduğu zengin kültürel mirası ve doğal turistik değerlerini dünya insanına sunma çabası içinde olan bir ilçedir. Safranbolu, kökleri çok eski dönemlere uzanan değişik uygarlıkların hüküm sürdüğü bir bölgede yer almaktadır. M.Ö. 3000 yıllarından itibaren bölgede toplu yerleşimlerin olduğu tahmin edilmektedir. Bilinen en eski uygarlık Gagasların uygarlığıdır. Daha sonra Hititler, Dorlar, Paplagonlar, Kimerler, Lidyalılar, Persler, Kapadokyalılar, Elenler, Pontlar, Galatyahlılar, Bitinyalılar, Romalılar, Selçuklular ve Osmanlılar bu bölgede hüküm sürmüşlerdir (2000'e Doğru Safranbolu 99,1999).

Büyük Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması ile doğudaki Bizans topraklarında kalan Safranbolu, tam 801 yıl Bizans egemenliğinde yaşamış ve Paplagonya adıyla anılan bölgenin önemli şehirlerinden birisi olmuştur (Tunçözgür, 1997). Bölgede eski dönemlerde Paplagonas adlı bir ulusun yaşamış olmasından dolayı bu bölge "Paplagonya" adı ile anılmıştır. Safranbolu Roma ve Bizans döneminde yoğun bir yerleşme alanı olmuştur. Bu dönemlere ait önemli eserler arasında Safranbolu-Eflani Bölgesinde 24 tümülüs, çeşitli kaya mezarları, kabartmalar ve Sipahiler Köyü'ndeki Roma Tapmağı sayılabilir. Türkler Safranbolu'yu almadan önce, şehrin adı "Dadybra"dır. Safranbolu'da Türklerin egemenliği 1190'lı yıllara rastlamaktadır. Türkler şehrin "Dadybra" olan ismini "Zalifre" olarak değiştirmişlerdir (Yücel, 1980).

Türklerin Anadolu'ya gelmesinden sonra, Safranbolu tarihi, Kastamonu tarihine bağlı olarak gelişmiştir. Bu bölge 12.Y.y başında Danişmentler zamanında Türklerin eline geçmiştir. Sonra tekrar Bizans'a geçmiştir. Safranbolu Candaroğulları döneminden başlayarak, Osmanlı Dönemi'nde de uzun bir süre "Taraklı Borlu" adıyla anılmıştır. 18.Y.y'dan itibaren önce Zağfiranbolu adıyla anılan ilçe 1940'lardan sonra da "Safranbolu" adını almıştır (Gönenç, 1994).

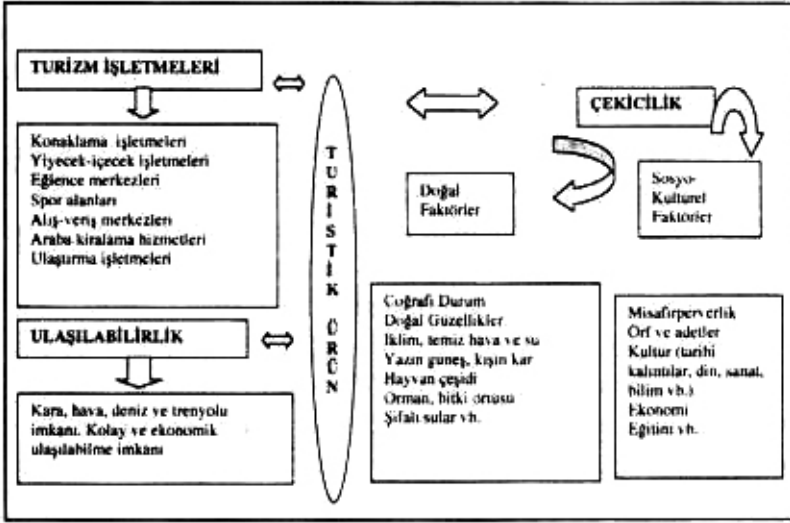
Kurtuluş Savaşı'nda ordunun bir kısım ihtiyaçları Safranbolu'dan karşılanmış fakat daha sonraki dönemlerde teknolojik gelişmelere uyduramamış ve 1937'lerde Karabük Demir-Çelik işletmelerinin kurulması, daha önce çıkarılan bir yasa ile Lonca örgütlerinin kaldırılması Safranbolu'nun ekonomik yapısını bozmuş ve zamanla hayatındaki ekonomik üstünlüğü yitirmiştir. (Gönenç, 1994), Safranbolu halkının fabrikada çalışmayı tercih etmesi sonucunda tarımsal üretimde olumsuz bir şekilde etkilenmiştir. Daha sonraki dönemlerde, ilçede turizmin yeni bir sektör olarak ön plana çıkması ve Karabük merkezde hava kirliliğinden uzaklaşmak isteyen insanlar yerleşim yeri olarak yeniden Safranbolu'yu tercih etmeye başlayınca, ekonomik yapısı yemden canlanma eğilimi göstermiştir. Özellikle son yıllarda gittikçe gelişme eğilimi gösteren turizm sayesinde yan sektörlerde de gelişmeler olmuştur (Safranbolu Kaymakamlığı, 1997). Osmanlı-Türk sivil mimarisi örneklerinin en sağlıklı biçimde, en geniş ölçüde bugüne kadar bozulmadan korunduğu Safranbolu 1994 yılında UNESCO tarafından "Dünya Mimari Miras Şehri Listesi'ne alınması sonucu bir anda yurt dışında kendisinden söz ettirmeye başlamıştır (Gönenç, 1994). Safranbolu, tarih öncesinden günümüz mimarlığına değin nitelik ve nicelik bakımından sanat ve mimari tarih bakımından bir çok yapıya sahiptir. Bu durum, sahip olduğu değerler yanma bir de doğal güzellikler eklenince ilçenin turizm yelpazesini daha da zenginleştirmektedir.

Safranbolu'nun Turistik Ürün Yapısı

Turizm sektörü ülkemizde son dönemlerde stresli günler yaşamış olsa da en hızlı büyüyen sektörlerden biri konumundadır. Gerek yatırım büyüklüğü, gerekse istihdam ettiği işgücü sayısı ve sağladığı döviz bakımından ülkemiz ekonomisinde ve kalkınmasında çok önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır. Bu önem ayrıca, ekonomi dışında sosyal, siyasal ve kültürel bir içerik taşıması nedeni ile artmaktadır. Bu durum nihayetinde bölge ekonomisinin iyileşmesi ve kalkınması açısından önemlidir. Turizm pazarlama karması elemanlarının özünü oluşturan turistik ürün, "turistin seyahati boyunca yararlandığı konaklama, yeme-içme, ulaştırma, eğlence ve diğer birçok hizmetlerin bileşimidir (Hacıoğlu, 1991). Bir turistik ürünün incelenmesi, seyahat edilen yörenin çekiciliği, çevre düzeninin temizliği ve güzelliği, alt ve üst yapı yatırımları, bölgede bulunan

konaklama, yiyecek-içecek ve eğlence işletmelerinin yeterliliği ve o yöreye en hızlı ve en düşük maliyetle ulaşılabilirlik açısından yapılmalıdır (Denizer, 1992).

Turistik ürünü oluşturan unsurlar aşağıdaki şekil yardımıyla gösterilebilir.

Şekil -1 - Turistik Ürünü Oluşturan Unsurlar
Figur-1- The Elements That Form Touristic Product

Middleton ise turistik ürünü oluşturan unsurları şu şekilde sınıflandırmaktadır (Middleton, 1993):

- Destinasyon çekiciliği,
- Destinasyon bölgesindeki olanaklar ve hizmetler,
- Destinasyonun kolay ulaşılabilirliği,
- Destinasyonun imajı ve
- Fiyat.

Safranbolu'nun turistik ürün yapısını bu belirtilen kriterler ile karşılaştırdığımız zaman, birkaç eksiklik dışında ana hatlarıyla bu kriterlere sahip olduğu görülmektedir. Görülen eksikliklerin başında, karayolu bağlantısının arzu edilen niteliği göstermemesidir. Diğer eksikler arasında ise turizm işletmelerinin arzu edilen kalite standartlarına sahip olmayışıdır.

Bununla birlikte, işletmeler bu eksikliklerini süreç içerisinde giderme çabası içindedirler.

Safranbolu'nun turistik ürün yelpazesi oldukça zengin olmasına rağmen bu zenginlik istenen şekilde koordine edilemediğinden ilçedeki geceleme sayısı arzu edilen düzeylere çıkamamaktadır. Nasıl ki; bir orkestra dinleyiciler üzerinde optimal etkiyi sağlamak için tüm enstrümanların nasıl harmonize edileceğini ve bu aletlerin rollerinin ayrı ayrı neler olduğunu bilen usta bir şefin yönetimini gerektirir ise her hangi bir bölgenin turistik ürünlerinden arzu edilen bir sonucun alınması da aynen bir senfoni orkestrasına benzer. Sahip olunan değerlerin turistik ihtiyaçları doğrultusunda, birbirleriyle uyumlu ve dengeli bir şekilde geliştirilmesi bölgenin turistik değerlerinden optimal düzeyde faydalanma sonuçta bölgedeki geceleme oranını artıracak gibi bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını da sağlayacaktır.

Safranbolu ve çevresinin turistik ürün yapısını turizm türleri çerçevesinde aşağıdaki tablo yardımıyla incelemek mümkündür.

TURİZM TÜRLERİ	SAFRANBOLU VE ÇEVRESİNDEKİ TURİSTİK ALANLAR
KÜLTÜR TURİZMİ	<ul style="list-style-type: none"> - Çarşı ve bağlandaki tarihi Safranbolu evleri - Yoruk Koyu ve Yazı Koy'deki tarihi evler ve diğer eserler - Tarihi çeşmeler, hamamlar, köprüler, su kemeri ve han - St. Stefanos Kilisesi (Ulu Camii) - Tarihi camiler - Türbeler, tekkeler - Eski pazar'daki Hadrumapolis antik şehri - Kaya mezarları - Müzelet
MAĞARA TURİZMİ	<ul style="list-style-type: none"> - Bulak (Mencilis) Mağarası, Hızır Mağarası
YAYLA TURİZMİ	<p>Aydan yaylası, Sorgun Yaylası, Dede Yaylası, Büyük Düz Yaylası, Küçük Düz Yaylası, Çukıroren Yaylası, Küçük Yayla, Arıcak Yaylası, Sarıççek Yaylası, Ulu Yayla, Göktepe Yaylası, Çetioren Mesire Alanı, Eğri Ova mesire Yeri, Dede Yaylası, Eflani mesire Alanı, Boduroğlu Yaylası</p>
DOĞA TURİZMİ	<p>Kelpe, Tokatlı, Düzce ve Sakranlı (Konarı) ve Şeker Kanyonları.</p>

Tablo -1- Turizm Türleri Bakımından Safranbolu ve Çevresindeki Aktif ve Potansiyel Turistik Alanlar

In Table-1- The Active and Potential Touristic Areas In and Around Safranbolu In Accordance With The Kinds Of Tourism

Bu turizm türlerinin yanı sıra Safranbolu ve çevresi av, çiftlik, golf ve kış turizm türleri açısından uygun alanlara sahiptir.

Safranbolu nadide bir incidir, ancak hala denizin dibindedir sözünden hareketle; Safranbolu ve çevresinin zengin bir turizm potansiyelinin varlığı her geçen gün kendisini su yüzüne çıkarmaktadır. Sahip olunan turizm potansiyeli aktif bir şekilde kullanılamamakta ve layık olduğu bir biçimde insanların hizmetine sunulamamaktadır. Bunun yanında Safranbolu'ya yönelik hareketlerdeki sayısal verilerde her geçen yıl belirli artışlar görülmektedir.

YILLAR	1995 (Kış)	1996 (Kış)	DEĞİŞİM (%)(96/95)	1997 (Kış)	DEĞİŞİM (%)(97/96)	1998 (Kış)	DEĞİŞİM (%)(98/97)	1999 (Kış)	DEĞİŞİM (%)(99/98)	2000 (Kış)	DEĞİŞİM
YERLİ	27644	38745	40.1	39788	26.9	40488	1.7	47833	18.1	57261	19.7
YABANCI	2639	3039	15.1	5089	67.4	9332	85.1	4620	-50.5	6076	31.5
TOPLAM	30283	41784	37.9	44877	7.4	49820	11.0	52453	5.3	63337	20.7

Kaynak: Karabük İl Turizm Müdürlüğü.

Tablo -2 - Safranbolu'ya Yönelik Turizm Hareketlerinin Yıllar İtibariyle Gelişimi

In Table-2- The Development Of The Tourism Movements In Safranbolu

Tablo - 2'de de görüldüğü gibi Safranbolu'ya yönelik turizm hareketlerinde her geçen yıl belirli oranlarda artış olmaktadır. Sahip olduğu yatak sayısı yıldızlı, özel belgeli ve geleneksel ev pansiyonculuğu şeklinde olmak üzere 600 yataktır. Yörenin tanıtımının daha geniş kitlelere yapılması ile yöreye olan turistik talep miktarında artış sağlanabilir.

Eser Adı	Kimin Ta rafından Yapıldı	Tarihi	Yeri
Eski Cami	-	-	Camii Kebir Mah.
Eski Hamam	.	-	Camii Kebir Mah.
Gazi Süleyman Paşa Medresesi	Gazi Süleyman Paşa	1322	Camii Kebir Mah.
Taş Minare Camii	.	-	Hüseyin Çelebi Mah
Kalcalı Tekke Camii	.	1550	Kalealu
Cinci Hoca Kervansarayı	Cıncı Hoca	1640-48	Çarşı
Yeni Hamam	Cinci Hoca	.	Çeşme Mah.
Köprülü Metinle 1 Paşa Camii	Köprülü Mehmet Paşa	1662	Çarşı
Köprülü Çeşmesi	Köprülü Mehmet Paşa	1662	Çarşı
Akcasu Çeşmesi	Muşlubeyoğlu Hacı İbrahim	1653	Akcasu Mah
Taş Minare Çeşmesi	Zaim Osman Ağa	1692	Hüseyin Çelebi Mah.
Hidayetullah Camii	Hacı Hidayet Ağa	1719	İzzet Paşa Mah.
Dağdelen Camii	Hacı Mehmet	1768	Akcasu Mah.
Hışır Pınarı Çeşmesi	Cevizoğlu Mehmet	1776	Musalla Mah.
Kazdağı Camii	Kazdağı Oğlu Mehmet Ağa	1779	Çeşme Mah.
Tokatlı Su Kemerli	Mehmet İzzet Paşa	..	A.Tokatlı Mah
Paşa Pınarı Çeşmesi	Ali Galip ve Salih Beyler	1795	Kıranköy-Kışla Cad.
İzzet Mehmeti Paşa Camii	İzzet Mehmet Paşa	1796	Çarşı Mah
Hidayetullah Çeşmesi	Hidayetzade Hacı Mehmet Ağa	1802	İzzet Paşa Mah.
Antepzade Çeşmesi	Antepzade Hacı Mehmet Ağa	1811	Çeşme Mah.
Abti Çavuş Çeşmesi	Binbaşı Hacı Ağa	1813	Kırınköy-Hastane
Tuzcupınarı Çeşmesi	Emeksizade Mehmet Ağa	1814	Akcasu Mah.
Salihpaşa Çeşmesi	Hacı Salih Paşa	1818	Hacı Halil Mah
Ali Baba Tekkesi	-	1824	Çavuş Mah.
Çatal Pınarı Çeşmesi	-	1834	Musalla Mah.
Talim Meydanı Çeşmesi	Dede Ağa	1837	Musalla Mah
Hasan Paşa Türbesi	Koca Recep Paşa'nın Oğlu Köstendil Kaymakamı Hasan Paşa	1845	Hıdırlık
Baş Çeşmesi Köprü	Hacı Osman Efendi Oğlu Mehmet Asım Bey ve Fatma ve Elmas Hanım	1838	İsmet Paşa Mah
Gazi Süleyman Paşa Medresesi Onarımı	Suttan Abdulmesit	1846	Camii Kebir Mah.
Ala Bekir Çeşmesi	Hacı Sare Hanım	1848	Karanlı Mah.
Çuhadar Çeşmesi	Çuhadazade Ali Bey'in Eşi Fatma Hanım 1850		Hacı Halil Mah.
Fatma Hanım Çeşmesi	1868		Çeşme Mah.
Kamil Efendi Çeşmesi	Eski Cami Vaizi II.Kamil Efendi	1864	Karaali Mah.
Hacı Emin Efendi Türbesi	Halveti Tarikatı Şeyhi ti hırtın Efendi	1867 ^	Çeşme Mah.
Şeyh Mustafa Efendi Türbesi	Halveti Tarikatı Şeyhi Mustafa	1871	Musalla Mah. Baba
Sadullah Çeşmesi	Sadullah Efendizade Hacı Abdullah Ağa	1871	Sultan Mah.
Ali ve Hasan Baba Türbeleri	Ati ve Hasan Baba	1872	Çavuş Mah.
Hidayetullah Camii Onarımı:	Dizdarazade H.Süleyman Efendi	1874	Musalla Mah.
Karakullukçu Çeşmesi	Karakullukçuzade Hacı Mehmet Ağa	"1874"	Baba Sultan Mah.
Kaçak (Lütfiye) Camii	Muslu Beyzade Ebubekir Efendi Oğlu Hacı Hüseyin Hüsnü	1879	Akcasu Mah.
Hamidiye (Zülmü ye-Mescid D Camii		1884	Çeşme Mah.
Hastane	Kastamonu Valisi Abdurrahman Paşa 1890 Kıranköy-Hastane		
Cılbır Pınarı Çeşmesi	Cılbızade Hacı Ali Ağa Mühendisi Emir Hocaazade Mustafa Efendi	1890	Hacı Halil Mah.
Kadı Efendi Çeşmesi	Kadı Mantarcıazade Mehmet	1896	Çeşme Mah.
Hükümet Konağı	Kastamonu Valisi Enes Paşa	1904	Kale
Hamidiye (Mescidi) Çeşmesi	Ali Bey Müh Emir Hocaazade	1905	Çeşme Mah. İzetpaşa
Ekmeççi Numan Çeşmesi	Ganioglu Numan Ağa	1906	Mah.
Serkatıp Çeşmesi	Hüseyin Hüsnü Tamiri ;Kırınzade Hüseyin Ağa	1910	Hacı Halil Mah
Şükrü Efendi Çeşmesi	Hacı Bakızade Şükrüzade Efendiliendi	1924	Çeşme Mah.
Saat Kulesi	İzzet Mehmet Paşa	1796	Kale
(Güneş Saati)		»	Çarşı
Cephane Binası	Sultan II. Abdulhamit	1890	Kale
Cezaevi	Sulun II. AbdUlhamit -	1906	Kale
Ona Okul	Sultan II. Abdulhamit	1915	Bağlar

Tablo-3- Safranbolu'da Bulunan Tarihi Eserler
(The Historical Buildings In Safranbolu)

ÜLKELER	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Almanya	426	524	710	2037	1112	426
Avusturya	54	36	47	216	77	189
Belçika	35	19	173	151	24	110
Hollanda	95	103	140	241	123	148
Lüksemburs	2		6	-	5	7
Danimarka	31	40	118	12	16	61
İsveç	29		30		25	29
Norveç			1		3	11
Fillandiya	2	7	-	4	11	16
Fransa	211	215	698	1243	432	600
İngiltere	420	420	547	738	419	405
İspanya	12		50	169	46	67
İsviçre	11	7	30	38	55	61
İtalya	30	119	332	475	231	247
Yunanistan	20	13	6	10	17	127
ABD	380	300	444	752	433	925
Avustralya	179	366	238	398	95	130
Japonya	412	462	861	1179	755	1897
Kanada	46	141	206	293	160	182
Bulgaristan			6	7	16	15
Macaristan	1		14		5	9
Polonya	4		4	27	7	18
Romanya	1	2	64	26	11	12
BDT	32	3	6	75	5	12
Yugoslavya			8	6	20	18
Irak						10
İran	6			14		13
Kuveyt						1
Libya						11
Lübnan						2
Mısır				4	2	
Surive	-			2		
Sudiarabistan	10			18	4	8
Ürdün				1		
Pakistan	.					-
Tunus						-
İsrail	51	38	57	267	16	69
KKTC	61	49		18	3	6
İrlanda	2	5	9	33	30	29
İzlanda			3	20	8	
Portekiz				2	3	
Yeni Zellanda	42	33	52	246	80	42
Diger Ülkeler	34	95	91	610	364	262
TOPLAM	2639	3039	SOS9	9332	4620	6976

Kaynak- Safranbolu İlçe Turizm Müdürlüğü

Tablo -4 - Yıllar İtibariyle Safranbolu'ya Gelen Yabancı Turistlerin Ülkelerine Göre Dağılımı

In Table-4- The Yearly Dispersion Of The Foreign Touristic Who Came To Safranbolu According To Their Countries

Safranbolu ve Çevresinin Turistik Açından Değerlendirilmesi

Safranbolu, tarihi boyutunun ve evlerinin yanı sıra çok ilgi çekici doğal güzelliklere de sahiptir. Safranbolu'da bulunan doğal güzellikler, herhangi bir yerleşim yerini tek başına ön plana çıkarmaya yetecek düzeydedir. Buna rağmen bir müze kent görünümündeki Safranbolu'yu bu günkü konumuna getiren geleneksel Türk evlerinin mükemmelliği bölgenin doğal güzelliklerini ikinci planda bırakmaktadır.

Kıyı kesimlerindeki, "plaj, deniz, kum" turizminden doyan turistler, kendilerini iç kesimlere doğru yönlendirmektedir. Önceleri günübirlik geziler şeklinde ziyaret edilen Safranbolu daha sonraları 1-2 günlük hafta sonu geziler amacıyla kendisini turizm hareketlerinin içinde bulmuştur. Süreç içerisinde kendisini kültür turizm merkezi olarak kabul ettirmiş ve her geçen yıl ziyaretçi sayısını arttırabilmiştir.

Safranbolu turizminin günümüzde yaşadığı en önemli sorunların başında ziyaretçilerin kalış sürelerinin kısa olması gelmektedir. Hem ziyaretçilerin kalış sürelerini uzatmak, hem de turistik ürünlerin pazarlanmasında yaşanan kısırlığın giderilmesi için bölgenin sahip olduğu potansiyel turistik ürünlerin kullanıma uygun hale getirilerek, turistlerin ihtiyaçları doğrultusunda hizmete sokulması zorunludur.

Turizmin bölgeler arası gelir ve refahın eşit dağılımına etki etmesi, istihdam imkanı sağlaması, doğal ve kültürel kaynakların korunması ve geliştirilmesine etkide bulunması alt yapı ve üst yapının geliştirilmesini sağlayıcı özelliklere sahip olmasından hareketle turizmin yaygınlaştırılma projesinin bölge ekonomisine ve dolayısıyla da ülke ekonomisine getireceği canlılık kabul edilir bir gerçektir (*Barutçugil, 1986*). Bu doğrultuda, kendisini kültür turizm merkezi olarak dünyaya kabul ettiren Safranbolu'nun, alternatif turizm türleri olarak adlandırılan ve bölgenin zengin bir potansiyele sahip olduğu mağara turizmi, dağ turizmi, yayla turizmi, golf turizmi ve av turizmine yönelik turistik alanların turizme kazandırılması düşünülmelidir.

Rekreasyon kavramı günümüzde sıkça kullanılan bir sözcüktür. Bununla birlikte bu kavram değişik manalarda kullanılabilmekte ve kapsamına çok değişik aktiviteleri alabilmektedir (*Himmetoğlu, 1989*). Rekreasyon ile ilgili değişik tanımlarda bulunulmuştur. Bu tanımlardan bir kaçısı şu şekildedir: Rekreasyon, bir deneyim, zengin bir yaşam biçimi, bir tutum ve

ruh, iş dışı yaşam, insanın iş doğasının ifadesi, eğitsel sürecin bir aşaması, bir yaşam stili, yaratıcı güçlerin dışı vurumudur (*Himmetoğlu, 1989*). Yapılan bir başka tanımda ise rekreasyon, dinlenme, istirahat, eğlence, teneffüs, insanların para kazanma amacı dışında boş zamanlarında, buldukları sıkıcı ortamdan çıkarak, daha hoş ve güzel bir çevreye gidip eğlenmesi ve dinlenmesi olarak ifade edilmektedir (*Özey, 1991*). Genel bir ifade şekliyle rekreasyon, insanların herhangi bir baskı olmaksızın, boş zamanlarında yıpranan ruh ve vücutları eski zindeliğine kavuşturmak üzere, kendi isteği ile yaptığı, para ve ödül kazanma amaçlarından uzak, kişisel veya toplumsal aktivitelerdir. Safranbolu ve çevresinin sahip olduğu turistik alan potansiyelinin rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilmesi açısından uygun bir yerdir. Bu doğrultuda Safranbolu ve çevresinin sahip olduğu rekreasyon turizm potansiyeli ile ilgili turizm türlerini şu şekilde incelemek mümkündür: *Kültür Turizmi*

Anadolu ilk çağlardan bu yana, bir çok farklı uygarlığın yerleşme ve gelişip dağılma alanı olmuştur. Bu topraklar üzerinde çok sayıda uygarlığın gelişmesi, yaşayış tarzları, değişik düşünceleri ve yaşam biçimlerini ortaya çıkarmıştır. Safranbolu tarihin izlerini taşıyan ve günümüze kadar başarı ile korumuş ve korumaya devam eden ender şehirlerimizden birisidir. Bunun doğal sonucu olarak da 1994 yılında Safranbolu'nun UNESCO tarafından "Dünya Mimari Miras Listesine" alınması, yöreye olan yerli ve yabancı turist akışını hızlandırmış ve turizmin gelişmesine hız kazandırmıştır.

Safranbolu'daki mevcut turistik arz kaynaklarına bakıldığında; yörede kültürel ağırlıklı bir turizmin meydana geldiği görülmektedir. Gelen ziyaretçilerin amacı, UNESCO'nun Safranbolu'yu Dünya Miras listesine almasına neden olan tarihi dokunun bozulmaması ve tarihi Safranbolu evlerini görmek ve incelemektir. Bu nedenle Safranbolu, sadece kültür turizminin gerçekleştiği bir turistik merkez olarak kabul edilmektedir. Safranbolu'da turizm kültür turizmi olarak kendisini hissettirdiği için, ilçeye gelen turistlerin oluşturduğu profil, ülkemizin geleneksel turist profilinden farklılık göstermektedir.

Turistlerin ilgisini çeken yerlerin başında Çarşı ve Bağlar'da bulunan tarihi eserler, kaya mezarları, su kemerleri, höyükler ve çok eski tarihi olan

Yazıköy, Yörük Köyü, Akören, Hacılarobası ve Üç Bölük Köylerinin yanı sıra yöresel el sanatlarının sergilendiği alanlar gelmektedir (*Müze Kent Safranbolu, 1999*). *Yayla Turizmi*

Yayla kelime anlamı ile "Düz ve Yüksek Yer" olarak tanımlanır. Genellikle yükseklerde yer almaları nedeniyle, yüksekteki düzlükler, otluk alanlar, için yayla deyimi kullanılır. Yaylalar, farklı rölyef üzerinde yer alan sürekli ve geçici yerleşme yerlerinde göçebe, yarı göçebe, köylerde yaşayan insanların belli bir süre için buldukları yerlerdir (*Var, 1989*). Türkler için yaylanın yaşamlarında önemli bir yeri vardır. Yaylaya çıkmak farklı amaçlarla yapılmaktadır. Dünya turizm hareketlerinde söz sahibi olan, Akdeniz ve AT ülkelerinde ise yaylacılık yoktur (*Gürbüz vd., 1994*). Bu nedenle yayla turizmi, ülkemiz için büyük bir şanstır. Bu şansımızı, mevcut yayla turizm potansiyelini turizmin hizmetine sunmakla kullanabiliriz. Türk insanının doğayla bütünleşmek, sıcaktan korunmak için uyguladığı "yaylaya çıkmak" geleneği yabancı turistlerin de ilgisini çekmektedir. Yapılması gereken, yerel yaşantının, geleneklerin hakim olduğu yaylalarda kültürel yapıyı sergilemek ve tanıtımını gerçekleştirmektir. Yapılan bir araştırmaya göre, ülkemize gelen turistlerin seyahat edecekleri ülkeyi seçerken göz önüne aldıkları etmenlerin başında %79 ile "doğanın korunduğu bir çevre"ye gitme isteği gelmekte, onu %69 ile tatillerini "yerel geleneklerin bulunabileceği bir yer" de geçirme arzusu izlemektedir (*Güleç, 1989*). Bu verilerden hareketle, yayla turizmi için, yöresel mimariye uyan doğa ile uyumlu, düşük kapasiteli ve doğal yapıyı bozmayan tesislerle, yaya ve trafik yolları ile kültür etkinlikleri için uygun alanlar sağlanarak yörede turizm hareketlerinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. *Mağara Turizmi* Yakın zaman kadar yalnızca amatör mağaracıların ilgisini çeken, macera ya da sportif amaç dışında girilmesi pek düşünülmemeyen mağaralar, alternatif turizm arayışları ile gündeme gelmekte ve günümüzde aktif turizm anlayışının en önde gelen türü olma yolunda hızla ilerlemektedir. Mağara zengini diyebileceğimiz ülkemizde bulunan 40 bin civarındaki mağaranın yalnızca 800'ü keşfedilmiş ve bunlardan yaklaşık 10'u turizme açılmıştır (*Güloğlu, 1998*). Doğal olarak oluşmuş mağaralara dönük bu turizm

türü ülkemizde son yıllarda dikkate değer artış göstermektedir. Türkiye'de halen insan eli değmemiş binlerce mağaranın bulunması, bu turizm türünün gelecekte daha önemli hale geleceğini göstermektedir. Alanya Damlataş Mağarası (1950) ile Burdur İnsuyu ve Silifke Narlıkuyu'daki Dilek Mağaraları (1965), ülkemizde turizme açılan ilk mağaralardır (Kozak vd., 1994).

Diğer ülkelerde turizmin en önemli potansiyellerinden biri olarak görülüp değerlendirilen, çevresinde oluşturulan rekreasyon alanları ile insanların gününbirlik dinlenme gereksinimini karşılayan bu alternatif turizm türü, son yıllarda ülkemizin de gündemine girmiştir. Safranbolu'da bu süreç içerisinde sahip olduğu doğa harikası mağaralarını turizmin hizmetine sunma çabası içerisinde.

Safranbolu ve çevresinde, bilinen Bulak (Mencilis) ve Hızır Mağaralarının yanı sıra bölgede başka mağaraların da olduğu düşünülmektedir. Bölgede en çok bilinen Bulak ve Hızır Mağaraları ile birlikte Sipahiler Köyü'nde ve Ulu Yayla'da da birer mağara bulunmaktadır. Dünya Mağara Literatürüne girmiş olan Hızır ve Bulak Mağaraları'nın mağara bilimcileri tarafından ziyaret edildikleri görülmektedir (Karabük Yıllığı, 1999). Mağara Araştırma Derneklerinin ve Kulüplerinin yanı sıra değişik araştırmacıların da uğrak yerleri arasında yer alan Bulak ve Hızır Mağaralarının genel özellikleri, araştırma bulgularına göre şu şekildedir; Bulak (Mencilis) mağarası Karabük iline bağlı Karabük-Safranbolu arasında bulunan Bulak Köyü'nün kuzeybatısında yer almaktadır. Bulak Mağarası'nın iki girişi bulunmaktadır. İlk giriş, su çıkışının olduğu bir ağızdan yapılmaktadır. İkinci giriş ise aktif çıkış ağzının arkasında yer alan tepenin solunda fosil bir ağızdan yapılmaktadır. Mağaranın toplam uzunluğu 2725m'dir. Mağarada 3-5-11 ve 15m'lik dört iniş yer almaktadır. İlk iniş gerçekleştirildikten sonra mağaranın aktif bölümüne ulaşılır. Mağaranın asıl görülmeye değer yerini de bu bölge oluşturmaktadır. Mağara içinde bir süre akan yer altı nehri 15m'lik şelaleden düşmekte ve bir süre sonra da sifon yaparak yer altına geçmektedir. Daha sonra bu su birinci giriş ağzının bulunduğu noktada tekrar yüzeylenerek Bulak kaynağı çıkış ağzını oluşturmaktadır (Atlas, 1998).

Hızır Mağarası ise Safranbolu ilçesinde yer almaktadır. Mağara yatay gelişmiş bir fosildir. Büyük bir ağızdan girilen mağara bir ana galeri ve iki

yan pasajdan oluşmaktadır. Mağaraya girdikten sonra ilk pasajda yer alan bir koldan ilerlendiği zaman suyun toplandığı bir sifona ulaşılmaktadır. Safranbolu ve çevresindeki doğa harikası mağaraların korunabilmesi ve gelecek nesillere orijinal halleriyle devredilebilmesi için öncelikle bu mağaraların Kültür Ve Tabiat varlıklarını Koruma Kurulunca, kültür varlığı olarak tescil edilmeleri gerekmektedir. Yöredeki mağaralar bir proje kapsamına alınıp incelenmediği için günümüzde tam olarak turizmin hizmetine sokulamamıştır. Bu nedenle, bölgedeki mağaraların MTA tarafından fizibilite çalışmalarının yapılması ve en azından 1-2'sinin aydınlatılması ve turizme kazandırılması için projelendirilmesi gerekmektedir. Safranbolu turizminin çeşitlendirilmesi süreci içinde alternatif bir turizm türü olarak mağaraların turizmin hizmetine sunulması halinde bölge bir turizm türüne de sahip olmuş olacaktır. Dolayısıyla, bölge turizminin son zamanlarda yaşadığı kısır döngünün aşılmasına da bir bakıma yardımcı olacaktır. *Doğa Turizmi*

Safranbolu ve çevresinde doğa turizmine elverişli alanlar bulunmaktadır. Safranbolu ve çevresinin doğal güzellikleri ormanlar, yaylalar, göletler, kanyonlar, mağaralar ve yöreye özgü ürünlerden oluşmaktadır. Bölgenin yüzey örtüsü büyük ölçüde ormanlıktır. Yükselti farklılıkları bir yandan iklimi ve bitki örtüsünü değiştirirken diğer yandan doğa sporları için uygun ortamlar oluşturmaktadır. Sarıçiçek, Ahmet Usta ve Ulu Yayla orman serilerinin yoğunlaşarak doğa turizmine yönelik yapılabilecek aktivitelere zemin oluşturmaktadır.

Safranbolu ve çevresinin jeolojik oluşumu bir yandan derin ve uzun kanyonları, diğer yandan uzunluğu km'leri bulan mağaraları meydana getirmiştir. Bölgeyi görünümü ile çekici kılan ve ilgi uyandıran belli başlı kanyonlar, İncekaya, Tokatlı, Düzce ve Sakaralan Kanyonları'dır. Bu kanyonların turizme kazandırılabilmesi için öncelikle gerekli ıslah çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Böylelikle hem bölgede sürdürülebilir turizm düşüncesine yardımcı olunurken hem de bölgede alternatif, turizm türlerinin ortaya çıkmasına yardımcı olunmuş olur. Bölge doğa turizm hareketleri içerisinde yer alan kış sporları için de uygun zeminlere sahip durumdadır. Son zamanlarda kış sporlarının bölgede yapılabilmesi için Keltepe mevkiinde gerekli araştırmalar için ilk adımlar atılmış durumdadır.

dır. Bu yerin kayak pisti için uygun olduğu uzmanlar tarafından tespit edilmiştir. Keltepe mevkiinde kış sporlarına yönelik tesislerin kurulması sonucu hem bölge turizmine canlılık kazandıracağı gibi hem de o bölgede yaşayan insanlara ekonomik bakımdan bir gelir kaynağı oluşturmuş olunur.

Sonuç

Ülkelerin giderek gelişmeleri ile birlikte, turizm faaliyetlerinde de çeşitlenme ve değişimler meydana gelmektedir. Ülkemizde de son yıllarda denizlere bağlı olarak gelişen turistik faaliyetlerin giderek önem kazanması ve belli bir düzeye ulaşması, diğer turistik kaynakların da harekete geçirilmesi gerektiği fikrini gündeme getirmiştir. Kuşkusuz bunda, kıyılarda yoğunlaşmış olan turistik faaliyetlerin ülkenin diğer kesimlerine yaygınlaştırılması ve yaz sezonu dışında da turizmin canlılığını koruyabilmesi düşüncesi etkili olmuştur. Bir bölgenin doğal ve kültürel özellikleri, orada turizmin gelişmesine doğrudan etki etmektedir. Nitekim, ılıman ve güneşli bir hava, akarsu, çağlayan, göl ve denizler, kumsallar, ormanlar, mağaralar, dağlar, kanyonlar gibi doğal çevre özellikleri ile antik yerleşmeler, dini merkezler, tarihi olayların geçtiği yerler ve eğlence merkezleri gibi kültürel değerlerden birine veya birkaçına sahip bölgeler, eğer yeterli tanıtımı yapılır ve ekonomik, güvenli, kısa ve kolay bir ulaşım imkanına kavuşturulurlarsa, turistler için önemli çekim merkezi haline gelebilirler.

Bölgenin potansiyel turistik ürünlerinden birisi de yayla turizmidir. Yayla turizminden arzu edilen sonucun elde edilebilmesi için Safranbolu ve çevresindeki çok sayıda yaylalardan turizm açısından öncelik arz eden yaylalar tespit edilip pilot uygulamalara geçilmelidir. Pilot uygulama için öncelikle, Sarıçiçek Yaylası, Ulu Yayla ve Boduroğlu Yaylası seçilebilir. Safranbolu ve çevresi sahip olduğu fiziki coğrafya faktörlerini değerlendirmelidir. Yayla turizmine yönelik hizmet verebilecek nitelikteki yaylalarını turizmin hizmetine sunabilmek için gerekli çalışmaları başlatmalıdır. Yayla turizmi temelde, çevrenin doğal değerlerinin özenle korunduğu, sportif amaçlar taşıyan bir turizm türüdür. Bu nedenle, fiziksel özelliklerine bağlı olarak yapımı ve bakımı pahalı bir yol yerine, var olan koşulla-

rın ıslahı ile sağlanacak bir ulaşım, ucuz olmasının yanında amaçlanan turizm türüne uygun bir çözüm olacaktır.

Yayla turizminden arzu edilen sonucun elde edilebilmesi için Safranbolu ve çevresindeki çok sayıdaki yaylalardan turizm açısından öncelik arz eden yaylalar tespit edilip pilot uygulamalara geçilmelidir. Pilot uygulama için öncelikle, Sarıçiçek Yaylası, Ulu Yayla ve Boduroğlu Yaylası seçilebilir. Safranbolu ve çevresi sahip olduğu fiziki coğrafya faktörlerini değerlendirmelidir. Yayla turizmine yönelik hizmet verebilecek nitelikteki yaylalarını turizmin hizmetine sunabilmek için gerekli çalışmaları başlatmalıdır. Yayla turizmi temelde, çevrenin doğal değerlerinin özenle korunduğu, sportif amaçlar taşıyan bir turizm türüdür. Bu nedenle, fiziksel özelliklerine bağlı olarak yapımı ve bakımı pahalı bir yol yerine, var olan koşulların ıslahı ile sağlanacak bir ulaşım, ucuz olmasının yanında amaçlanan turizm türüne uygun bir çözüm olacaktır.

Kendisini dünya kamuoyuna tarihi evleri ile tanıtmış olan müze kent Safranbolu gibi ülkemizin diğer turistik mahallerinin de turizmin sağladığı bu avantajlardan faydalanmaları ve içinde bulundukları ekonomik ve sosyal kısır döngüden kurtulabilmeleri, sahip oldukları potansiyel turistik değerleri turizmin hizmetine sunmalarına bağlıdır.

Kaynakça

- ATLAS DERGİSİ, (1998), Tatil Eki, Sayı:59, s.59.
- BARUTÇUGİL, İ. Sabit, (1986), *Turizm Ekonomisi ve Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*, Beta Basım Yayım Dağıtım AŞ, İstanbul s.33.
- DEMİRCİ, Rasih, ARIKAN, Rauf ve ERDOĞAN, İ. Burhan, (1998), *Genel Ekonomi*, Gazi Kitabevi Yayını, Ankara, s. 339..
- DENİZER, Dündar, (1992), *Turizm Pazarlaması*, Yıldız Matbaacılık Sanayi, Ankara, s.64.
- DİNLER, Zeynep, (1986), *Bölgesel İktisat*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 132.
- GÖNENÇ, Gökhan, (1994), *Safranbolu*, Ceyma Matbaası, İstanbul, s.11.
- GÜLEZ, Sümer, (1989), "Yumuşak Turizm ve Doğa Koruma", *Turizm Yılığ 1988-89*, Kalkınma Bankası Yayını, s.29.
- GÜRBÜZ, Ahmet ve İMRE, Nurettin, (1994), "Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi Kapsamında Yayla Turizmi Sorunları Çözüm Önerileri ve

- Niksar Çamiçi Yaylası", *Turizm Yıllığı 1994*, Kalkınma Bankası Yayını, s. 163.
- HACIOĞLU, Necdet, (1991), *Turizm Pazarlaması*, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, s.39.
- HİMMETOĞLU, Bülent, (1989) "Rekreasyon Nedir?", *Turizm Yıllığı 1988-89*, Kalkınma Bankası Yayını, s.37.
- 2000'E DOĞRU SAFRANBOLU, (1999), Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, s.9.
- KARABÜK YILLIĞI, (1999), Karabük, s.57.
- KARABÜK İL TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ, **Turizm İstatistikleri** (Yayınlanmamış).
- KOZAK, Nazmi ve Diğerleri, (1996), *Genel Turizm: İlkeler - Kavramlar*, Anatolia Yayıncılık, Ankara, s.19.
- MIDDLETON, Victor.T.C, (1993), *Marketing in Travel And Tourism*, Oxford, s.79.
- MÜZEKENT SAFRANBOLU, (1999), Safranbolu Hizmet Birliği Kültür Yayını, Safranbolu.
- ÖZEY, Ramazan, (1991), "Rekreasyon Amaçlı Bir Turizm Yöremiz; Serçeme Vadisi", *Turizm Yıllığı 1991*, Kalkınma Bankası Yayını, s.42.
- SAFRANBOLU KAYMAKAMLIĞI, (1997), "Safranbolu Brifing Raporu", Safranbolu.
- TUNÇÖZGÜR, Ünsal, (1997), *Dünden Bugüne Safranbolu*, Safranbolu Hizmet Birliği Kültür yayını, No:2, Kalkan Matbaası, Ankara, s.7.
- TUNÇSİPER, Bedriye, (1993), "Bir Bölgesel Kalkınma Modeli Olan Güneydoğu Anadolu Projesi'nde Turizmin Yeri", *1993 Turizm Yıllığı*, Türkiye Kalkınma Bankası Yayını, Ankara, s.161.
- VAR, Mustafa, (1989), "*Doğu Karadeniz Yayıllarının Turistik ve Rekreasyonel Yönden Değerlendirilmesi*", *Turizm Yıllığı 1988-89*, Kalkınma Bankası Yayını, s.151.
- YÜCEL, Yaşar, (1980), *Çobanoğulları, Çandaroğulları Beylikleri*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, s.34.

Tourism and Safranbolu Model in the Strategy of Local Development

Assist. Prof. Dr. Ahmet GÜRBÜZ

Zonguldak Karaelmas University

Safranbolu Vocational College

Abstract: Turkey has come a long way in the development process and reached a degree in which regional and local changes became more visible concerning the distribution and density of economic activity in the place.

Local development implicates social, political and cultural elements as well as economic ones. The approach accepted in the first two of Five-Year Development Plan as the priority to the less developed regions changed into the shape of giving incitement to some cities determined in 1968. The approach about local government's that have the priority in development was taken in hand in the 3rd Plan. In Turkey a concious local development policy able to set the economic activities in motion may be put in practice is touristic values. Tourism is a kind of activity which is economic considering the foreign currency and employment and socio-cultural considering its ability to meet people's needs and to bring different cultures together. It is ability to create the demand for the best use of resources. Tourism can be evaluated as a kind of strategy appealed for the effective use of the country resources, for the country's development, wealth and superiority in the international area. Turkey has been a place in which many cultures have come together for centuries as a result of its location connecting three different continents. So, in every part of our country there is the historical and in the other parts of the world. Safranbolu is one of the rarely found museumcities that we have. The purpose of this study is to emphasize the role of tourism activities in the economic, socio-cultural and architectural development of a place by means of Safranbolu model which has a twenty-five-year background.

Key Words: Tourism, Local Development, Safranbolu, Tourism and Safranbolu

Туризм и Сафранболу в Контексте Региональной Стратегии Развития

Доц. д-р Ахмет ГЮРБЮЗ

*Университет Зонгулдак Каразамас
Профессиональный колледж Сафранболу*

Резюме: Турция достигла значительных результатов в экономическом развитии и находится на стадии, когда региональные и локальные различия выходят на передний план с точки зрения расширения и концентрации экономической деятельности.

Региональное развитие включает в себя как экономический, так и социальный, политический и культурный аспекты. В двух первых пятилетних планах развития принятый подход предоставления приоритетов отсталым регионам превратился в форму предоставления субсидий для определенных провинций в 1968-ом году. В третьем пятилетнем плане имел место так называемый подход приоритетных регионов в плане развития. В Турции можно реализовать сознательную политику регионального развития, которая приведет в движение экономический потенциал. Одним из этих потенциалов являются туристические ценности.

Туризм – это экономическая деятельность, которая генерирует валютные поступления и создает занятость, где проводятся социально-культурные мероприятия, отвечающие потребностям отдыха и собираются воедино различные культуры. Туризм можно рассматривать как стратегию развития страны, благополучия, преимущества в международной конкуренции и рационального использования ресурсов страны.

В связи с тем, что Турция является географическим мостом между тремя материками, она была местом перекрещения различных культур. Следовательно, в каждом регионе нашей страны существует историческое и культурное наследие, которое отличается от других регионов. В этом плане Сафранболу является одним из наших редких и неповторимых городов-музеев. Основная цель данной работы – сделать ударение на то, что при помощи эффективной деятельности в области туризма в процессе регионального развития можно внести большой вклад в экономическое, социально-культурное и архитектурное развитие населенного пункта, как это было на примере Сафранболу с его 25-ти летним опытом в туризме.

Ключевые слова: Туризм, региональное развитие, Сафранболу, туризм и Сафранболу
